

Borba protiv krivičnih djela počinjenih iz mržnje

#MonitorMržnjeBiH

Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini prati i izvještava o krivičnim djelima počinjenim iz mržnje, zalaže se za učinkovitu primjenu zakonskih odredbi o krivičnim djelima počinjenim iz mržnje, podiže svijest i jača kapacitete domaćih institucija u prevenciji i procesuiranju ovih predmeta.

Šta je krivično djelo počinjeno iz mržnje?

Krivično djelo počinjeno iz mržnje je krivično djelo koje je motivirano netolerancijom prema određenoj grupi. Da bi krivično djelo bilo kvalifikovano kao krivično djelo počinjeno iz mržnje, moraju biti ispunjena dva kriterija:

- 1) djelo mora biti zakonom propisano kao krivično djelo i
- 2) krivično djelo mora biti motivirano predrasudom.

Motiviranost predrasudom znači da je počinilac izabrao žrtvu krivičnog djela na osnovu stvarne ili pretpostavljene zaštićene karakteristike. Zaštićena karakteristika temeljna je karakteristika koja je zajednička za određenu grupu, kao što su rasa, vjera, etnička pripadnost, jezik ili seksualna orijentacija. Krivično djelo počinjeno iz mržnje nije uvjetovano time da počinilac osjeća mržnju nego samo da je krivično djelo motivirano predrasudom. Krivično djelo iz

mržnje je najčešće počinjeno oštećivanjem imovine, fizičkim napadom, ili ubistvom, međutim ako su ispunjena oba gore navedena kriterija, bilo koje krivično djelo može se smatrati krivičnim djelom počinjenim iz mržnje.

Zašto je važno reagovati na krivična djela počinjena iz mržnje?

Krivična djela počinjena iz mržnje šalju snažnu poruku netolerancije prema žrtvi i grupi kojoj ona pripada i mogu izazvati osjećaj nesigurnosti i nepovjerenja u zajednici. Svako krivično djelo počinjeno iz mržnje zahtijeva posebnu pažnju jer, čak i ako je manje opasne prirode, ono nosi sjeme

potencijalnog sukoba, jer može eskalirati i dovesti do povećanja tenzija u zajednici. Kada se sumnja da je počinjeno krivično djelo iz mržnje, efikasan odgovor organa vlasti uvjerava zajednicu da se poduzimaju odgovarajuće mjere i da se razumije uticaj tog incidenta. Učinkovito procesuiranje krivičnih djela počinjenih iz mržnje od strane pravosudnih organa je važno kod slanja poruke da se takva krivična djela neće tolerisati.

Krivično djelo
+
predrasuda kao motiv
=

**KRIVIČNO DJELO
POČINJENO IZ MRŽNJE**

Krivična djela počinjena iz mržnje u Bosni i Hercegovini

Krivična djela počinjena iz mržnje u Bosni i Hercegovini (BiH) često su usmjerena na:

- Tri najveće etničke grupe u BiH kada one predstavljaju demografsku manjinu, poput povratničkih zajednica, koje su često izolirane i ugrožene.
- Krivična djela počinjena iz mržnje protiv ovih zajednica (kako protiv ljudi, tako i njihove imovine) šalju snažnu poruku netolerancije i stvaraju strah i napetost.
- Vjerske vode i vjerske i sakralne objekte, poput crkava, džamija i groblja.
- Pripadnike seksualnih manjina. Pripadnici ove grupe izuzetno su osjetljivi na krivična djela počinjena iz mržnje, a napadi se često događaju na javnim mjestima.
- Rome i druge etničke manjine.

Krivična djela počinjena iz mržnje postoje u svakom društvu, a poseban problem predstavljaju u društвima koja se oporavljaju od nasilnog sukoba. Misija usko sarađuje s policijom, pravosuđem, jedinicama lokalne samouprave, organizacijama civilnog društva i drugim međunarodnim organizacijama u BiH na sprečavanju, učinkovitom pravnom procesuiranju i odgovarajućoj reakciji na krivična djela počinjena iz mržnje, uključujući i kroz javne osude takvih djela.

Zakonodavni okvir

U 2010. godini usvojene su važne izmjene i dopune odredaba krivičnih zakona Republike Srpske i Brčko distrikta BiH koje se odnose na krivična djela počinjena iz mržnje. Slične izmjene i dopune Krivičnog zakona Federacije BiH usvojene su 2016. godine. Ovim izmjenama jača se pravni osnov da agencije za provođenje zakona i pravosuđe istražuju i procesuiraju takva krivična djela. One predviđaju kvalifikovane oblike određenih krivičnih djela, poput ubistva, silovanja i nanošenja teških tjelesnih povreda, počinjene s predrasudnim motivom. Kada se ne radi o kvalifikovanom obliku djela iz mržnje, predrasudni motiv bi se trebao uzeti u obzir kao otežavajuća okolnost.

Potrebna je snažna posvećenost agencija za provođenje zakona i pravosuđa kako bi se osiguralo da se krivična djela počinjena iz mržnje rješe na odgovarajući način. Misija je u suradnji s Uredom OSCE-a za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) i Nacionalnom kontakt osobom za borbu protiv krivičnih djela počinjenih iz mržnje u Ministarstvu sigurnosti BiH podržala proces jačanja zakonodavstva i nastavlja da pruža podršku vlastima u njegovoj primjeni.

Uloga Misije

Misija pruža podršku organima vlasti i civilnom društvu u suzbijanju incidenata i krivičnih djela počinjenih iz mržnje na više načina, uključujući:

- Praćenje i izvještavanje o incidentima i krivičnim djelima počinjenim iz mržnje u BiH, kao i o odgovorima lokalnih organa vlasti i civilnog društva na takve radnje. Naprimjer, infografika Misije pod nazivom Monitor mržnje pomaže da se popuni praznina koja postoji zbog odsustva službenog prikupljanja ili analize podataka.
- Zagovaranje zakonodavne reforme za jačanje odredaba o krivičnim djelima počinjenima iz mržnje i promovisanje njihove efikasne primjene kroz organizaciju stručne rasprave u pravnoj zajednici.
- Izgradnju institucionalnih kapaciteta agencija za provođenje zakona i pravosuđa. Misija od 2014. godine organizira aktivnosti na izgradnji kapaciteta za agencije za provođenje zakona, tužitelje i sudije.
- Podizanje svijesti javnih i lokalnih organa vlasti o postojanju krivičnih djela počinjenih iz mržnje i odgovarajućeg odgovora na ovakva krivična djela. Misija

pruža platforme za diskusiju u zajednicama kroz lokalne događaje i aktivnosti na podizanju svijesti.

- Zagovaranje o uspostavi službenog sistema prikupljanja podataka o incidentima i krivičnim djelima počinjenim iz mržnje u BiH. Takav sistem bi omogućio donošenje politika i provođenje aktivnosti u borbi protiv krivičnih djela počinjenih iz mržnje u BiH koje bi bile temeljene na podacima.
- Promociju angažmana civilnog društva u borbi protiv krivičnih djela počinjenih iz mržnje.

Relevantne publikacije:

- Razumijevanje krivičnih djela počinjenih iz mržnje: Priučnik za Bosnu i Hercegovinu
- Monitor mržnje
- Borba protiv krivičnih djela počinjenih iz mržnje: Analiza incidenata motiviranih predrasudama u Bosni i Hercegovini, sa preporukam
- Krivična djela počinjena iz mržnje i incidenti motivisani predrasudama Bosnu i Hercegovinu, izvještaj za 2015. godinu
- Krivična djela iz mržnje i krivična djela izazivanja mržnje: komentar relevantnih zakonskih odredaba

Pratite Misiju OSCE-a u BiH

